

Vettä sakeampaa

Etsimme vimmatusti
sukulaisiamme ja haluamme
tietää, keitä esivanhempamme
olivat. Miksi veri on vettä
sakeampaa?

Teksti **Sari Salonen** Kuvat **Laura Vesa**

Hattulan Pyhän Ristin kirkon sakariston seinälle on maalattu 1500-luvun alussa Jeesuksen sukupuu, josta tavallinen kansa oppi, että suku kuvataan puuna.

"Sukututkimuksessa näkyy yhä aatelinen painotus. Toivomme, että suvusta löytyisi aatelisia. Yleensä löydämme aviottomia lapsia ja muuta tavanomaista", Tiina Miettinen kertoo.

Pergamenttikantisen kirjan sivuilla on musteella kirjoitettua tekstiä. Kirjaimisto on vanhanaikaista, käsiala säännöllistä ja kaunista.

On kesä 2008. Tampereen yliopiston perhe- ja sukuhistorian tutkija **Tiina Miettinen** etsii Kansallisarkistosta tietoa Salossa sijaitsevan Fulkilan kartanon historiasta.

Miettinen ymmärtää heti, että hän on löytänyt poikkeuksellisen vanhan sukuselvityksen.

Pari vuotta kestäneiden selvitysten jälkeen varmistuu, että kyseessä on muinaistutkija **Johan Buren** alkuperäinen sukukirja 1600-luvun alusta. Se on ainutlaatuinen.

"Buren sukukirja huomioi tasapuolisesti suvun kaikki jälkeläiset. Bure kirjasi ylös säädystä riippumatta sekä miehet että naiset ja niin aatelismiehet kuin piiatkin", Tiina Miettinen kertoo.

Nyt, neljäsataa vuotta myöhemmin, omien juurien selvittäminen on suosituimpaa kuin koskaan. Mikä saa meidät janoamaan tietoa biologisesta alkuperästämme?

Tiedoista tärkein

Oma alkuperä on kiehtonut ihmistä aina. En-

tisaikojen hallitsijat pitivät kirjaa jälkeläistään, ja Raamatussa mainitaan useita sukuluettoja.

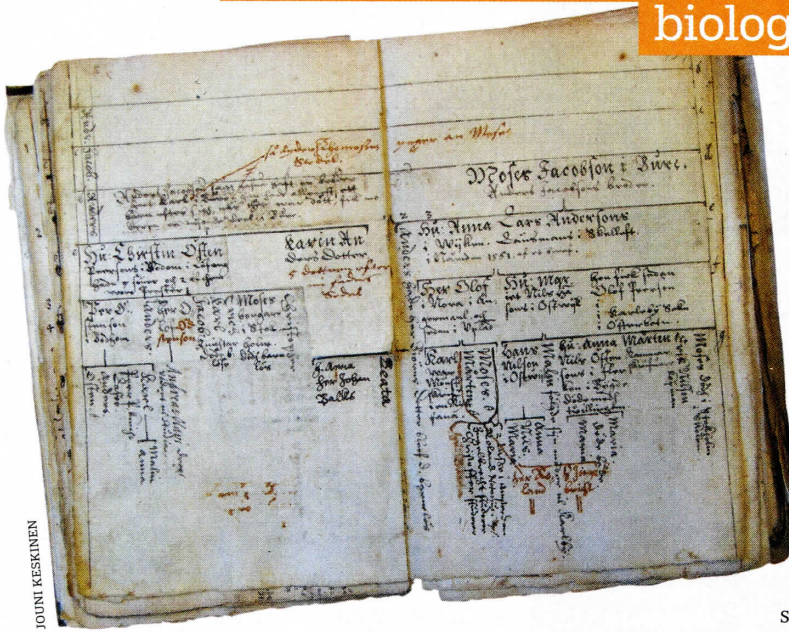
"Tieto siitä, ketkä ovat vanhempamme ja kuka kuuluu perheeseen, on ollut meille aivan olennainen kautta historian", Tiina Miettinen sanoo.

Ennen ihmisen asema ja mahdollisuudet selviytyä heikkenivät, jos perhesuhteista ei ollut tietoa. Silloin menetti esimerkiksi oikeuden periä.

"Yhteiskunta ja kirkko ovat vaatineet, että perhesuhteet kirjataan ylös. Näin on saatu kerätyksi verot ja pystytty valvomaan, että sääntöjä ja lakeja noudatetaan."

"Perhe saattoi ennen olla mitä merkillisin kokoonpano. Se ei välttämättä koostunut biologisista verisukulaisista."

JOUNI KESKINEN

Mummo jatkaa geneejiä

Sukulaissuhteiden tunteminen on ollut elintärkeää myös siksi, etteivät sukulaiset mene keskenään naimisiin, sillä sukulaisten välisistä liitoista syntyneet jälkeläiset altistuvat perinnöllisille sairauksille.

Evoluution kannalta on tärkeintä turvata omien geenien jatkuvuus, hyvä lisääntymismenestys.

Luonnonvalinnan tuloksena meissä on myös taipumus suosia lähisukuamme, jotta omat geenimme menestyisivät.

"Evoluutiobiologian näkökulmasta sukulaisten ja perheen asettaminen etusijalle on aivan selvää", evoluutiobiologi **Jenni Pettay** Turun yliopistosta sanoo.

"Tämä näkyy ennen kaikkea siinä, että pidämme huolta omista jälkeläistämme, seuraavasta sukupolvesta."

Esimerkiksi isoäidin rooli perheessä kertoo verisiteen tärkeydestä. Vanhoja kirkon väestökirjoja tutkimalla on selvinnyt, että jos isoäiti on ollut huolehtimassa lastensa lapsista, lastenlasten mahdollisuudet selviytyä aikuisiksi ovat parantuneet.

Lastenlapsia on lisäksi syntynyt enemmän, kun isoäiti on ollut kuvoissa.

On myös viitteitä siitä, että isoäidit panostavat erityisesti tyttärensä lapsiin. 2000-luvun lopulla tehty kolmetoista Euroopan maata käsittänyt tutkimus osoitti isoäitien suosivan tyttärensä lap-

Johan Buren lähes kolmen tuhannen henkilön tietokanta julkaistaan ensi syksynä digitoituna Suomessa ja Ruotsissa. Sursillin sukututkimus on jo julkaistu kirjana.

sia hoitamalla näitä enemmän ja useammin kuin muita lapsenlapsia.

Tämän ajatellaan johtuvan siitä, että äidinäiti voi olla sataprosenttisen varma, että tytär on hänen. Siten tyttären lapsi kantaa varmuudella myös äidinäidin geneejiä.

Isän jälkeläisiä

1600-luvun uraauurtava sukututkija Johan Bure keräsi aineistoa aikalaistensa sukulaissuhteista Ruotsin Länsipohjassa.

Hänen oppilaansa ja ystävänsä, piispa **Johannes Terserus**, ryhtyi Buren innoittamana hankkimaan tietoa menneistä sukupolvista Pohjanmaalla Suomessa. Elettiin Ruotsin vallan aikaa, ja Länsipohja ja Pohjanmaa muodostivat yhtenäisen kulttuurialueen.

Johannes Terseruksen keräämistä aineistosta, **Sursillin** suvusta, sai alkunsa nykyaikainen suomalainen sukututkimus.

1600-luvulla sukututkimus oli toisenlaista kuin nykyään. Bure tosin oli kerännyt tietoa eri säätyihin kuuluvien sukulaissuhteista, mutta hän oli poikkeus.

"Sukututkimus oli tuolloin aatelisten harrastus", tutkija Tiina Miettinen sanoo.

Aatelistet kirjasiivat ylös vain isälinsä, suvun miespuoliset jälkeläiset. Heille oli tärkeää perheen nimen, aseman ja vaakunan siirtyminen seuraavalle sukupolvelle.

Taustaansa korostamalla aatelistet halusivat samalla vaalia etujaan. He tekivät pesäeroa rahvaaseen ja pyrkivät osoittamaan, että he olivat muita parempia, Jumalan valitseamia. Mitä enemmän aatelistia esi-isissä oli, sitä hienompi ja siniverisempi suku oli.

Aatelistilla oli lisäksi aikaa selvittää sukujuuriaan. Talonpojilla ja muilla sitä ei ollut, koska heidän piti uuras-
taa pellolla sadakseen ruokaa.

Muille kuin aatelistille ei myöskään

ollut kovin tarkkaa, keitä perheeseen ja sukuun laskettiin kuuluvaksi. Kun perhekunnasta joku kuoli, otettiin yksi lisää vaikka naapurista. Tärkeintä oli, että väkeä riitti tekemään työtä leivän eteen.

"Perhe saattoi ennen olla mitä merkillisin kokoonpano. Se ei välttämättä koostunut biologisista verisukulaisista", Tiina Miettinen sanoo.

Buumi Juuret-sarjasta

Varsinainen sukututkimusbuumi alkoi 1970-luvulla, kun vanhat kirkonkirjat mikrofilmattiin. Kuka tahansa saattoi selata mikrofilmejä kirjastoissa ja arkistoissa.

Samaan aikaan televisiossa näytettiin **Alex Haleyn Juuret**-kirjasta tehty sarja. Tavallisetkin suomalaiset innostuivat selvittämään juuriaan.

"Sukujuurien etsiminen ja sukulaissuuteen liittyvät ilmiöt ovat kuitenkin erityisen pinnalla juuri nyt", Tiina Miettinen sanoo.

Televisio-ohjelmissa tavalliset ihmiset etsivät sukulaisiaan ja julkikkiset juuriaan. Sukusiteistä syntyy kirjoja ja tv-draamaa, kuten fantasiasarja *Game of Thrones*.

"Sinänsä erikoista, että näin on. Meidän aikamme korostaa yksilöllisyyttä. Perhe ei toimeentulon kannalta ole myöskään yhtä tärkeä kuin ennen, kun hyvinvointivaltio tarjoaa perusturvan."

Kuka olen?

Yksi syy sukututkimuksen suosioon on, että tietoa on helppo saada. Arkistot ovat netissä, ja kotona googlaamalla pääsee alkuun.

Ja meillä on aikaa niin kuin entisaajan aatelistilla.

"Kun ihminen saa selville esivanhempansa ja paikan, missä nämä elivät, on kuin puuttuva palanen lokahtaisi kohdalleen. Saamme tietoa itsestämme, siitä, kuka oikein olen", perhe- ja sukuhistorioitsija Tiina Miettinen sanoo.

Mutta aina on myös niitä, jotka eivät tiedä mitään verisukulaisistaan.

"Se, kuinka merkittävänä omien sukujuurten selvittämistä pitää, on viime kädessä yksilöllistä. Kaikille se ei ole yhtä iso juttu." ■